

O rizikách a dôsledkoch projektu Metropolis v Bratislave

Mgr. Marek Papajčík

Január 2010

Cieľom tohto materiálu je, aby analyzoval medializované informácie o projekte megakasína a zábavného centra Metropolis, ktorý chcú investori stavať v hlavnom meste Slovenska, v Bratislave, na rozhraní mestských častí Jarovce a Petržalka, v blízkosti hraníc s Rakúskom. Cieľom je aj poukázať na riziká a dôsledky prípadnej takejto investície na život v meste a jeho okolí.

Základné informácie o projekte Metropolis

Obchodné, konferenčné a zábavné stredisko Metropolis s kasínom amerického typu na 30-hektárovom pozemku pri veľkom diaľničnom uzle chce financovať americká investorská firma Harrah's Entertainment, Inc.. Stavať ho má maďarská developerská skupina TriGránit, ktorá už stavala v inej oblasti mesta Polus City Center či Lake Side Park.

Investíciu na vytvorenie multifunkčného projektu Metropolis v hodnote 1,5 miliardy eur (45,19 miliardy Sk) verejnosti prezentovali zástupcovia firiem TriGránit a Harrah's Entertainment 13. októbra 2009, vzápätí veľmi pozitívne reagoval minister financií Ján Počiatek. Podľa neho prinesie potenciálne 30.000 pracovných miest a priláka 5 miliónov turistov ročne. Za dôležitý označil pozitívny dopad projektu na daňové príjmy, ktorý sa odhaduje ročne na 600 miliónov eur (18,08 miliardy Sk). Z toho bude tvoriť daň z pridanej hodnoty (DPH) ročne viac ako 400 miliónov eur (12,05 miliardy Sk). Takýto megaprojekt bude mať dopad aj na tvorbu hrubého domáceho produktu (HDP) SR, a to v objeme 5 %, vyčíslil Počiatek.

Išlo by o najväčšie centrum hazardu na Európskom kontinente. Investícia za jeden a pol miliardy eur, desaťtisíc nových pracovných miest, päť miliónov turistov, viac ako pol miliarda eur ročne do štátneho rozpočtu navyše. Bombastické čísla, ktoré má priniesť nová zahraničná investícia vzbudili veľkú pozornosť. Neďaleko trojhranice s Rakúskom a Maďarskom by maďarský developer TriGránit mal od konca budúceho roka rozostavať najväčšie európske stredisko hazardných hier s hotelmi a kasínami. Popri tom veľké nákupné centrum, aquapark, neskôr aj obrovský konferenčný komplex, zábavný park, golfové ihrisko, luxusné apartmány či iné atrakcie.

Metropolis v číslach (podľa zámerov investora)

Zariadenie	Kapacita	Úžitková plocha
5* hotel, kasíno, zábavné centrum	1 500 izieb	303,5 tis. m ²
Nákupné centrum		105-tis. m ²
Rodinný hotel, aquapark	400 izieb	50-tis. m ²
Centrum adrenalínových športov		10-tis. m ²
Konferenčné centrum, hotel	800 izieb	60-tis. m ²
Parkoviská		75-tis. m ²
Celková plocha		1,2 milióna m ²

Investori priznávajú, že Metropolis zmení život nielen v Jarovciach či Bratislave, ale aj v celej Európe, pretože komplex podobných rozmerov a zamerania v Európe ešte neexistuje. Práve preto počítajú s vysokým záujmom najmä zahraničných klientov.

Ako môže ovplyvniť päť miliónov turistov ročne mestskú časť zhruba s 1400 obyvateľmi, neuviedli ani investori, ani starosta Jaroviec. Ten len povedal, že zatiaľ vníma výstavbu viac pozitívne.

Veľa závisí od rozhodnutia bratislavského mestského zastupiteľstva, ktoré musí rozhodnúť, či podporí tento projekt a zmení územný plán. A tam je to zatiaľ otáznosť – primátor Ďurkovec hovorí jasné nie celému projektu: "Budem žiadať investora o to, aby kasíno z tohto projektu vypustil. Hovorím to z toho dôvodu, že práve takéto umiestnenie kasína v hlavnom meste nepovažujem za optimálne." Zastupiteľstvo ho v tomto zatiaľ podporuje.

Výhrady sa objavili aj na politickej scéne. KDH slovami jeho predsedu Jána Figeľa hovorí o vážnych výhradách. „Má to mnohé konzekvencie, ktoré sú negatívne, už či merateľné alebo nemerateľné, aj pre ekonomický a finančný záujem Slovenska, samozrejme aj pre ďalší sociálny vývoj našej krajiny. Je to o náraste nielen gamblerstva, ale aj trestnej činnosti, prípadne až organizovaného zločinu, sociálnych dopadov.“

Nástup na Slovensko - podivná zmena zákona šitá na mieru

Nezanedbateľné je aj pozadie, kde sa dá celkom jasne tušiť korupcia na najvyšších miestach. Tento názor podporuje aj nevysvetliteľne rýchla a kamuflovaná zmena zákona v prospech herní s počtom hracích automatov viac ako 500.

V októbri parlament účelovo novelizoval zákon o hazardných hrách č. 171/2005 tak, aby vyhovoval práve tejto investícii. Novelu pripravilo ministerstvo, ale problematické ustanovenia prepašoval Smer-SD v spoločnej správe výboru. Väčšina poslancov zrejme ani nevedela, o čom hlasujú. Tak vznikol nový termín "kasíno v rekreačnom komplexe", ministerstvo musí vydávať licencie do 15 dní (predtým do 60), licencie sa vydávajú až na 30 rokov (predtým 10 rokov). Najmä posledné ustanovenie je nebezpečné - ak minister vydá licenciu, kasína sa na ďalších 30 rokov nezbavíme.

V zákone sa vytvára špeciálna kategória „kasína v rekreačnom komplexe“, ktoré musí spĺňať určené podmienky. Tými sú: prevádzka najmenej 50 hracích stolov a najmenej 500 výherných prístrojov, celková plocha priestorov najmenej 7 000 m² a skutočnosť, že kasíno je alebo do 12 mesiacov od začiatku prevádzkovania bude stavebne prepojené s priestormi rekreačného komplexu s rozlohou najmenej 50 000 m². Nepredpokladá sa, že by na Slovensku vyhovoval týmto podmienkam niekto iný, ako Metropolis.

Minister financií, vylúčil štátnu podporu vo forme daňových úľav, investičných stimulov a podobných opatrení, pravda je však taká, že regresívna daň je nepriame dotovanie hazardu štátom – teda štátne zásahy tam, kde nepatria. Zvýhodňovanie konkrétneho investora a prevádzkovateľa kasína štátom

Podstatou nových regresívnych odvodov v prípade kasín v rekreačných komplexoch bude úprava zdanenia hernej istiny, ktorá bola doteraz na úrovni 27 percent, z čoho tri percentá išli do rozpočtu obce. Pri hernej istine nad 40 mil. eur bude uhrádzať odvod 27 % z 20 mil. eur,

15 % z ďalších 20 mil. eur a 8 % zo zvyšnej sumy. Čím vyšší obrat kasíno dosiahne, tým bude podliehať nižšej sadzbe dane. Inými slovami, čím viac ľudí prehrávajú, tým nižšie dane bude kasíno platiť. Pre mesto Bratislava by však tieto dane predstavovali asi len 1,5 milióna EUR, čo je len 0,5% ročného rozpočtu .

Sú to veľmi neštandardné daňové výhody, keď všetci na Slovensku, firmy aj zamestnanci či podnikatelia, všetci platia 19% daň, a jedna konkrétna firma, ktorá zarába peniaze nepoctivým spôsobom pričom bude spôsobovať svojou činnosťou také veľké škody, bude platiť len 8%. Pritom len 2% pôjdu pre obec, ktorá bude znášať všetku tú ťarchu nežiaducich dôsledkov tejto činnosti. Je to netypické práve od tejto vlády, ako sa vyjadril predseda KDĽ Ján Figel': "Vláda, ktorá si hovorí sociálna a celé roky kritizuje rovnú daň, dáva zvýhodňujúcu sadzbu pre firmy, ktoré zarábajú na takejto činnosti."

Investície vs. hazard alebo manipulácia s informáciami

Informácie, ktorú sú podsúvané médiám na verejnosť sú zámerne prezentované tak, aby sa relativizoval či potieral faktor hazardu. Média píše o "športovo-rekreačnom komplexe Metropolis na okraji Bratislavy, ktorého súčasťou majú byť aj kasína." Pridáva sa aj ministerstvo financií prostredníctvom hovorcu Miroslava Šmála, ktorý hlása: "Rozhodujúcu časť na celom projekte budú predstavovať oddychové, relaxačné, kultúrne a športové zariadenia, vrátane hotelov a reštaurácií. Kasíno je len jeho malá doplnková časť."

Faktom však je, že na kasíne stojí a padá celý projekt. Tvrdí to sám developer, že "kasíno je veľmi zaujímavý produkčný prvok. Bez neho by banky zvažili poskytnúť úver na tento projekt." (G. Zászlósz, šéf slovenskej pobočky TriGranit, na brífingu s primátorom mesta a predsedom KDĽ)

Keďže TriGranit chce vlastnými silami prevádzkovať iba nákupné centrum a športové zariadenia, bude potrebovať ďalších partnerov pre ostatné plánované aktivity. Zatiaľ, ako sami priznávajú, jediným istým partnerom je americký Harrah's Entertainment ako prevádzkovateľ kasína. Ak sa ostatní partneri nenájdu, tak sa nevybudujú žiadne zábavné parky, golfové ihriská ani aquaparky. Takže nakoniec tam možno zostane len megakasíno.

Ďalšie ostatné služby si vyžadujú svoje špecifiká, a ich príchod tak vôbec nie je istý. Predpokladom dobrého aquaparku je napríklad termálny prameň s dostatočnou kapacitou, pretože ohrievaním vody vznikajú obrovské náklady. TriGranit zatiaľ termálny prameň nedokáže potvrdiť, pretože neurobil potrebné prieskumy. „Na základe historických údajov veríme, že tam bude prírodná termálna voda,“ tvrdia. (Trend, 22.10.2009)

Pre Bratislavský región by teoreticky mohla byť zaujímavá kongresová časť projektu, ktorá počítá s niekoľkotisícovým centrom a hotelom s 800 posteľami. Seriózne veľkokapacitné kongresové centrum tu chýba, avšak samotné kongresové centrum nie je záchranou celého odvetvia. Blízko Viedne a jeho možností kongresového turizmu nedokáže ani tento projekt konkurovať, o to pochybnéjšie, ak by bol prepojený s kasínami a hazardným centrom. Inými slovami, kto sa odváži poslať svojich zamestnancov na odborný kongres, ktorý sa bude konať možno v tej istej budove ako kasíno?

Zábavné parky a centrá hazardných hier aj inde vo svete nepochybne značnou mierou prispievajú do štátnych aj mestských rozpočtov. Na jednej strane prostredníctvom priamych daní z hazardu, ale aj z predaja alkoholu a tabaku. A keďže ide o veľmi ziskové odvetvie,

platia aj vysoké dane z príjmu. Pre obce a mestá sú významným príjmom dane z nehnuteľností za pozemky a budovy, ktoré využívajú. Pre Bratislavu to však bude len jedna z mnohých veľkých stavieb, a prínos do mestského rozpočtu pri súčasných relatívne nízkych daniach nebude až taký vysoký, rovnako ako s ostatnými daňami, ktoré by mal tento komplex mestu priniesť.

Práve pre ich spoločenskú rizikovosť, keďže priťahujú rôzne formy kriminality, sú centrá hazardu v zahraničí vytesňované do nehostinných a ekonomicky inak bezcenných oblastí, ako sú púšte, prípadne opustené priemyselné areály. Prosperujúce mestá preto takéto projekty do svojej blízkosti nepúšťajú. Slovensko by tak bolo asi jediné, ktoré má takéto centrum v blízkosti svojho centra.

„Harrah's má svoje korene v nevadskej púšti. Dnes prevádzkuje 54 stredísk v siedmich krajinách na štyroch kontinentoch. Pri ročných tržbách zhruba 10 miliárd amerických dolárov a 85-tisíc zamestnancoch privíta ročne 110 miliónov hostí. Vo svojej sieti pravidelných zákazníkov má zhruba 40 miliónov ľudí, prevádzkuje 38-tisíc hotelových izieb. Do rozšírenia svojich stredísk investuje stovky miliónov dolárov.“ (Trend, 22.10.2009)

Netreba mať veľké oči z toho množstva slávnych a bohatých ľudí, ktorí sem budú chodiť. Americký investor sa nechystá budovať kasína podobného typu ako sú napr. v Monaku. Tie sú postavené skôr na luxuse a vyhradené pre vyššie príjmové vrstvy, známe pánmi v smokingoch, červenými kobercami a drahým alkoholom. Tam vás v texaskách nepustia ani cez hlavné dvere, a samotní občania štátu Monako tam majú zakázané hrať.

V USA sú bežné skôr kasína ľudového typu s tisícmi automatov, dostupné pre široké vrstvy. S takýmto biznis modelom sa Harrah's chystá expandovať do Európy. Kasína v Bratislave teda nebudú určené len pre bohatú smotánku Európy, ale najmä pre bežných občanov Európy, obyčajných Slovákov, Maďarov či Rakúšanov.

Riziká a nedostatky projektu Metropolis

Na to, aby sa projektu metropolis podarilo naplniť predstavy o 12-tisíc návštevníkoch denne, budú potrebné obrovské marketingové náklady, ktoré budú lákať ľudí navštíviť kasíno a „skúsiť šťastie“, k čomu budú prispievať aj návštevy rôznych celebrit. Takouto reklamou bude zaplavená takmer celá stredná Európa. Budú tu zväžat' hráčov z celej Európy, okrem blízkych štátov Rakúska, Maďarska a Česka aj zo širšieho okolia, predovšetkým asi z Ruska, Ukrajiny, Poľska, Pobaltských štátov a Balkánskych krajín.

V prípade úspešnosti zámerov realizátora, by bola návštevnosť okolo 5 miliónov ľudí ročne, čo však predstavuje takmer 10-násobok súčasnej návštevnosti. Je mesto a jeho infraštruktúra vôbec schopná zvládnuť takýto nápor? Je to vôbec možné bez toho, aby to nezhoršilo kvalitu života obyvateľov Bratislavy, najmä ak už teraz zaznievajú hlasy o tom, že turistov je v centre mesta relatívne dosť?

S takouto masívnou návštevnosťou súvisia ďalšie riziká a problémy, nielen otázka ich pohybu po meste, ktorá prinesie pre mesto obrovské náklady na infraštruktúru ciest, príp. MHD, ale aj prípadnú vyťaženosť znižujúcich sa kapacít v zdravotníckych zariadeniach. Veľmi významným faktorom budú aj také bežné ľudské činnosti, ako spotreba čoraz vzácnejšej vody, či produkcia obrovského množstva odpadu, ktorý bude treba likvidovať, čo ďalej zaťažuje okolie.

Závažnou otázkou je, či infraštruktúra Bratislavy je schopná zvládnuť takýto nápor. Dennodenným problémom Bratislavy je nezvládnutý nápor dopravy, preťaženosť hlavných cestných ťahov a najmä mostov cez Dunaj. Ak by aj prístup z Rakúskej strany mohol byť považovaný za priepustný (diaľnica A6-A4 k letisku), v Bratislave by boli obslužnými komunikáciami už teraz plne vyťažené spojenia cez diaľnicu D2 a Panónsku cestu). Samotný obrovský komplex počíta s parkoviskami na rozlohe 75 tisíc m², to je odhadom plocha možno pre 5.000 vozidiel. Vzhľadom na to, že lokalita je predsa len vzdialená na pešiu chôdzu od osídleného územia, je to prakticky jediná forma dopravy. Potom sa natíska otázka, kde bude parkovať tých min. 10tisíc zamestnancov a ďalšie obslužné vozidlá? A kde bude parkovať plánovaných 12 tisíc návštevníkov denne?

Samotné čísla o množstve turistov, ktorých má investícia pritiahnúť sa zdajú byť nadnesené. Ak by aj projektovaných 2 700 izieb bolo obsadených každý deň v roku, čo je celkom nereálne, ročne by to znamenalo nanajvýš dva milióny prenocovaní. (To by znamenalo pre mesto 3,3 mil. € príjem pre mestskú pokladňu len z daní za ubytovanie, to však predstavuje len 1,2% celého ročného rozpočtu mesta Bratislavy)

Podobne nereálne preto vyzerajú odhady o takmer miliarde EUR priamych či nepriamych daní pre štát, či o 30-tisíc pracovných miestach.

A vôbec. Pracovné miesta? Ale aké? Nezamestnanosť tu takmer nie je, a skôr by mesto a celý región s jeho intelektuálnym potenciálom veľkého počtu vysokoškolsky vzdelaných ľudí potreboval iný typ pracovných miest. Je absolútne nereálne si predstaviť, že budú tisíce obyvateľov Bratislavy pracovať ako krupiéři, či chyžné a upratovačky v kasíne a hoteloch, resp. ako personál v baroch a reštauráciách. A tie pracovné miesta robotníkov počas výstavby objektu sa tiež nenájdu v tomto regióne.

Táto vláda si za svoju prioritu stanovila znalostnú ekonomiku, ktorú symbolicky povýšila na podpredsednícky post vo vláde. Aká je realita? Najväčšou investíciou na Slovensku majú byť hazardné hry. To určite nie je znalostná ekonomika ani len náznakom.

Slovensko nie je v takej zlej ekonomickej situácii, aby nemohlo odmietnuť takýto typ biznisu, ktorý nie je poctivý, je morálne neprijateľný, neférový a zneužívajúci slabosť iných.

Odhadovaný len 5% prínos pre HDP nie je takým zásadným prínosom pre ekonomiku, a nemá potenciál rozvíjať celú ekonomiku. Rovnako finančný prínos pre mesto nebude nijaký extrémny. Región Bratislavy s vysokým počtom univerzitne vzdelaných obyvateľov s relatívne vysokým počtom mladých ľudí, má potenciál na iný, vhodnejší typ ekonomiky založený na vedomostiach, ktorý prináša väčší potenciál rastu.

Vybratá lokalita, na trojhraní štátov Rakúska, Slovenska a Maďarska, v blízkosti hraníc s Českom bola vybratá zámerne, podľa slov zástupcov investorov: „Skvelá geografická poloha na budúcej diaľničnej križovatke, viacero medzinárodných letísk v blízkosti, 30 miliónov pomerne dobre zarábajúcich ľudí v okruhu tristo kilometrov.“ Naozaj je to fantastický priestor, ktorý spája východnú, západnú, severnú aj južnú Európu, v trojuholníku troch hlavných miest európskych štátov, kedysi tvoriacich jeden politický útvar... Priestor často nazývaný poeticky „Srdce Európy“... je toto naozaj ten vhodný spôsob, ako toto „Srdce“ rozpumpovať, a nie mu spôsobiť infarkt?

V Česku sa vedú na parlamentnej pôde vážne diskusie o hazarde, robia sa odborné štúdie, viac ako 50 významných miest sa združilo proti hazardu. Na Slovensku šéf ZMOS-u povie, že ho tento problém nezaujíma a Jarovský starosta sa na projekt teší. Z Rakúska takýto projekt vykopli, rovnako zo Slovinska a Maďarska ešte skôr, ako si ich developeri s miestnymi predstaviteľmi sadli za rokovací stôl. V USA ich na federálnej úrovni vytlačili na púšť, v Rusku na Sibír. Poliaci obmedzujú hazard, na Ukrajine ho zakázali. Slovinci sa dokonca modlili aby európske Las Vegas u nich nebolo a prebiehala tam pred prijatím zákona veľká diskusia, na Slovensku sa to urobilo tak, aby si to nikto nevšimol. Slovensko nemá ani púšte, ani more a ani Sibír. Naše územie je tak husto osídlené, že takúto taktiku zvoliť môžeme ťažko.

Nikde v Európe takýto projekt nechcú, odšťadial ich vyhodila, „len my na Slovensku, na čele s premiérom Ficom sa tešíme a vítame prostitútky, gemblero, mafiánov a ich posluhovačov a sme nadšení z toho, ako budú naše deti a naši otcovia a matky pre nich pracovať“ (Andrea Kaľavská. Blog.sme.sk)

Riziká a dôsledky závislosti

Nepochybne tým najväčším problémom je riziko, či skôr istota závislosti na hraní (gamblerstvo). To nie je ani tak problém extrémne bohatých ľudí, ktorí nevedia čo so sebou a s peniazmi, ale tých, ktorí prežívajú z nízkych miezd, sú v zložitej osobnej či finančnej situácii a tak ľahko podľahnú myšlienke, že toto je ľahká cesta ako prísť k peniazom. Výherné automaty a kasína však nie sú stavané na to, aby dávali zarobiť hráčom, ktorí za nimi sedia, ale aby na nich zarábali ich majitelia. Stať sa hazardným hráčom z dlhodobého hľadiska, vždy znamená prehrať.

"Treba pripustiť, že v období krízy a neistoty rastie záujem o hazardné hranie. Nielen ako zúfalý pokus o zabezpečenie chýbajúcich peňazí, ale aj ako spôsob zabíjania času či rezignácie. V posledných mesiacoch vidíme po období určitej stabilizácie zvýšený tlak na liečbu patologických hráčov." tvrdí Ludvík Nábělek, primár Psychiatrického oddelenia FNŠP v Banskej Bystrici. Súčasná krízová doba podporuje riziko, že túžba zarobiť si chýbajúce prostriedky pre rodinu sa môže vystupňovať do chorobného presvedčenia, že toto sa musí podariť. A koniec je potom úplný kolaps financií rodiny závislého.

Keď človek prehrá všetky peniaze čo má, snaží sa získať ďalšie, okráda najskôr svoju rodinu, potom predá všetko čo má doma. Podlomená sebakontrola spôsobí, že závislý podľahne ďalšej falošnej ilúzii – drogám, a kolotoč problémov postupuje ďalej. Drogy si vyžadujú ďalšie peniaze, a tie sa získavajú vreckovými krádežami, lúpežným prepadnutím, vlámaním a vykrádaním cudzích áut, domov, bytov...

Rodiny gamblerov sa stávajú závislými na sociálnych dávkach, ktoré idú z daní občanov. Rovnako z daní občanov ide potom aj nákladná starostlivosť o jeho deti umiestnené v detskom domove, o manželku či rodičov v krízovom centre, ktorí sa tam ocitli po tom, ako ich syn/manžel predal všetko v byte a z bytu ich vyhodili mafiáni, ktorým dlhoval peniaze...

Hazardné centrá sú zároveň prostredím, kde prekvitá prostitúcia. Ženy závislé na hraní a drogách tiež potrebujú nejakú získať peniaze na ďalšie dávky a ďalšie hranie.

Veľmi úzko prepojeným problémom závislosti budú aj dodatočné náklady spojené s riešením tohto problému. Náklady na liečbu závislej osoby predstavujú viac ako 1.000 € na osobu a mesiac. Ďalšie obrovské náklady s tým spojené sú v podobe sociálnych podpôr rozpadnutých rodín, a v súvislosti so značne zvýšenou drobnou kriminalitou nie sú zanedbateľné ani zvýšené náklady na bezpečnostné opatrenia, viac policajtov, ich zaťaženie vyšetrowaním týchto zločinov. To všetko ide z daní všetkých občanov. Nie je to však len otázka peňazí. Tak ako pri iných závislostiach, nedá sa to vyliečiť, ide o trvalú abstinenciu. Znova sa zaradiť do spoločnosti, stať riadnym zamestnancom, riadnym rodičom, obnoviť rozbité rodinné a spoločenské väzby, je pre klientov časovo a energicky nesmierne náročné, a nikdy sa to nepodarí na sto percent.

Je síce pravda, že aj samotné kasíno bude platiť dane, keďže sa im však podarilo presadiť platenie nižších daní, je otázne či pokryjú všetky tie súvisiace náklady na odstraňovanie problémov, ktoré svojou činnosťou sami spôsobia. Podľa analýz z USA náklady na riešenie gamblerstva sa pohybujú vo výške 54 miliárd dolárov (okrem toho ešte 110 miliárd dolárov ide na liečbu drogových závislostí). Je to veľké číslo aj na celé Spojené štáty. Iste sa to nedá porovnávať z maličkým Slovenskom, avšak keď si uvedomíme medzinárodný rozmer celého projektu, ich proklamovaný záber min. 300 km, potom nám tento problém vystúpi ako celoeurópsky, a náklady v dlhodobom horizonte, pokiaľ bude v Európe realizovaných viac takýchto projektov nebudú veľmi odlišné.

Takéto rizikové projekty zo sebou nepochybne prinášajú viac negatív ako pozitív. Podľa analýzy amerického ekonóma, bývalého ekonomického poradcu prezidenta Reagana Earla L. Grinolsa, v USA predstavujú voči jednému doláru prínosu v podobe daní spoločenské náklady na riešenie problémov súvisiacich s gamblerstvom až viac ako 6 násobok.

Je zrejmé, že prostredie, v ktorom sa točia nepoctivé peniaze, a v ktorom sa pohybujú ľudia závislí, so zníženou schopnosťou sebakontroly, je prostredie kriminogénne, ktoré vytvára podmienky pre kriminálnu činnosť. Organizovaný zločin v podobe mafii, prepierajúcich špinavé peniaze, obchodujúcich s drogami, s prostitúciou, či dokonca so zbraňami, výpalníctvom a pod.

Markantné zvýšenie drobnej kriminality v podobe vreckových krádeží, krádeží vlámaním (áut, domov, bytov) či lúpežných prepadnutí bude ohrozovať najmä bezprostredné okolie kasína, to znamená najmä mestské časti Petržalka a Jarovce, ale nakoniec celú Bratislavu.

Asi všetci tí, ktorí tu dnes bývajú, resp. kupujú si predražené byty dúfajúc, že tu budú spokojne a bezpečne žiť v primeranom kultúrnom prostredí určite nechcú vidieť na uliciach prostitútky a ich hrubokrých pasákov a dílerov drog arogantne sa prehánajúcich vo veľkých autách po preplnených cestách, nechcú byť dennodenne vystavovaní riziku okradnutia, či vylúpenia bytu zúfalými gamblermi a narkomanmi, ktorí si kriminalitou zabezpečujú zdroje pre ďalšie dávky, resp. ďalšie hranie...

Títo ľudia tiež budú potrebovať niekde bývať. A asi nebude príjemné mať za susedov drogových dílerov, ruských, ukrajinských či kosovských mafianov, alebo prostitútky či ich pasákov... a ak už niektorí závislí nebudú mať na bývanie v byte, ktorí založili alebo predali, aby mohli hrať, tak sa budú potulovať po meste a prespávať, kde sa len bude dať, žobrať a okrádať okoloidúcich... to tiež neznie ako obraz prosperujúceho mesta...

Takýto obraz hrozí aj pre bezprostredne susediacu obec v Rakúsku – Kitsee. Tu už teraz vládne istá zvýšená ostražitosť pred kriminalitou prichádzajúcou zo Slovenska, po realizácii tohto projektu nepochybne vzrastie kriminalita v okolí, a to môže vyvolať aj určitý konflikt, pokiaľ sa bude Rakúska strana dožadovať napr. zvýšenej kontroly na hraniciach, čo napriek Shengenskej dohode v prípade seriózneho rizika môže urobiť.

Významným bezpečnostno-rizikovým faktorom je situácia na východe Európy. Keďže na Ukrajine sú hazardné hry zakázané, v Poľsku sú výrazne obmedzované a takmer kvôli podobnému projektu padla vláda. V Rusku boli najskôr vytesnené do oblasti 500 kilometrov od veľkých miest ako Moskva a St. Petersburg. Ani takýto rozsah však nebol pre mafie prekážkou, preto ich vykázali do symbolického vyhnanstva až na Sibír. Z tejto geopolitickej perspektívy je zrejmé, že najbližšie takéto pôsobisko pre ruské a ukrajinské mafie bude práve hazardné megacentrum v Bratislave.

K záveru...

Koniec koncov, nemali by sme sa svet pozerat' len cez prizmu peňazí a prínosu daní do verejných pokladníc. Nie je každý typ biznisu rovnocenný, a musí mať aj svoje kvalitatívne hodnoty. (Např. nie je továreň na zbrane to isté, ako továreň na autá.) Ak nepoctivé (hoci nie nutne nelegálne) získavanie peňazí na základe zneužívania slabosti človeka povýšime na morálne akceptovanú činnosť, aký signál ukážeme novým generáciám? Aký význam budú mať naše ostatné hodnoty? Ako budeme tvrdiť, že vzdelanie má význam, že namáhavá ale poctivá práca sa oplatí, že peniaze slúžia ako prostriedok pre pozdvihnutie dobra rodiny a jednotlivca?

Nebolo to tak dávno, a ešte stále to pretrváva, keď mladí ľudia, ktorí nevedia z rôznych pohnútok zodpovedne zvládnuť slobodu, ľahko sa dostanú do patologického prostredia drogových závislostí. Petržalka, najväčšia obec ne Slovensku, bola neslávne známa v 90. rokoch ako raj drogových dílerov, ako sociálne problémová lokalita. Dnes už tomu tak našťastie nie je, hoci tento problém pretrváva, no nie tak výrazne ako v minulosti. Je to však veľmi krehký „mier“, ktorý sa môže ľahko prelomiť. Je príliš veľa mladých ľudí, ktorí majú problémy vo svojich rodinách a sú veľmi ohrození vidinou peňazí bez práce.

Na Slovensku, v Bratislave zvlášť funguje dobrá sieť občianskych združení a organizácií, ktoré sa venujú riešeniu mnohých spoločenských problémov. Citlivejšie vnímajú riziká a problémy v spoločnosti, preto sú dobrým barometrom. Je dobré, ak sa budú snažiť otvoriť oči politikom zaslepeným vidinou nereálnych čísel a prínosu nepoctivých peňazí, nerozlišujúc kvalitu od kvantity a nevidiac tak riziká a problémy, ktoré to prináša.

Mali by sa však predovšetkým ozvať odborníci a polemizovať s ministerstvom financií a či nerealizácia takéhoto projektu bude znamenať pre štát stratu.

Ministerstvo financií, ktoré sa bojí výrazného poklesu príjmov z hazardu, ktorý zároveň ničí ľudské životy. Príjmu pre štát, ktorý nakoniec štát musí inými, oveľa vyššími nákladmi riešiť. Slovenské príslovie hovorí, že príležitosť robí zlodeja. Ak teda nie je príležitosť, nie sú hracie automaty, nie je kde hrať, nebudú hrať ani dospelí a nebudú hrať ani deti.

Malo by sa hovoriť o negatívnych dôsledkoch, o tom koľko nás stoja, aké máme náklady s liečbou hráčov, s liečbou závislých na drogách, s drobnou kriminalitou, s potláčaním

organizovaného zločinu, so sociálnou sieťou pre zničené rodiny, pre zničené kariéry, pre deti bez rodičov a bez výchovy... ako ďalej hovorí poslanec Minárik: „Tie náklady sú každopádne veľké. Peniaze z tohto odvetvia sú tiež veľké, ale peniaze nemôžu byť všetko. Peniaze nemôžu byť pre mňa takou motiváciou, aby som ničil ľudí.“

O investíciách do priemyselných odvetví nech rozhodujú ekonómovia a ekológovia, o investíciách, ktoré sa dotýkajú ľudského potenciálu a ľudského kapitálu krajiny musí spolurozhodovať širšie spoločenstvo občanov. V tom najmä politici so strategickou víziou a rezorty zodpovedné i za kultúru, sociálnu stabilitu a bezpečnosť krajiny. Preto je namieste, aby orgány Hlavného mesta SR Bratislavy príp. orgány Bratislavského samosprávneho kraja využili svoje právomoci a vyhlásili na svojom území referendum, nech po dôkladnej úvahe zväžia aj obyvatelia, či budú znášať takéto riziko, akým je hazardné centrum v ich bezprostrednej blízkosti. Pri prípadnom zvažovaní súhlasného stanoviska k tomuto projektu, by bolo minimálne slušné, aby samospráva komunikovala aj s orgánmi na druhej strane hranice – v Rakúsku a zväžiť aj ich názor, keďže sa ich bezprostredne bude dotýkať.

Je to buď šialenstvo, alebo cynický zámer, alebo len hlúposť a neznalosť tých, ktorí vítajú a podporujú tento projekt, aby na okraji Bratislavy stálo megacentrum hazardu, a ohrozovalo tak svojimi dôsledkami životy súčasných aj budúcich obyvateľov mesta a regiónu.

Ak sa má Slovensko zviditeľniť, nech je to radšej cez svojich ľudí, ktorí sa preslávia svojou statočnosťou a odvahou, hrdinovia na poli umeleckom či vedeckom, ktorí sa preslávia svojim rozumom či zručnosťou. Nemáme záujem byť krajinou preslávenou ako práčka špinavých peňazí, centrum hazardu a mafii, čierna diera Európy. Ďakujeme, nie!

Mgr. Marek Papajčík (*1982). Autor je politológ a pôsobí v samospráve.

V januári 2010, vypracované pre petičný výbor Petície proti výstavbe megakasína na Slovensku

Zdroje:

<http://andreakalavska.blog.sme.sk>

www.casinometropolis.info

www.harrah.com/

<http://news.illinois.edu/news/04/0308grinols.html>

www.nrsr.sk/

www.sme.sk

www.etrend.sk/

www.trigranit.com